

Literatura

- Bad'ura, J. 1919: *Lipenský okres*. Vlastivěda moravská. II., Místopis Moravy. Brno: Musejní spolek.
- Pavelčík, J. 1981: Slovanská osada u Oseku nad Bečvou (okr. Přerov). *Přehled výzkumů* 1979, 41.

Summary

A collection of pottery from the Middle to the Late Hillfort Period and High Middle Ages (Fig. 70, 71) was obtained in 2020–2021 during surface surveys in Osek nad Bečvou (Přerov District).

Kateřina Dlouhá, Zdeněk Schenk

Ostrov u Macochy (okr. Blansko)

„Pastoušky“, parc. č. 1752/1.

Novověk. Nespecifikované technologické zařízení. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Blanenska, p. o., inv. č. S 11051, S 11052.

Lokalizace: WGS-84: 49.3857031N, 16.7706603E; 49.3856911N, 16.7707256E

Při úpravě terénu pro stavbu Dětské léčebny se speleoterapií, jejímž realizátorem byla firma VCES a. s., byly v roce 2021 zjištěny blíže nedatovatelné mělce zahluobené objekty, které se svou tmavou výplní odlišovaly od světlého jílovitého podloží. Objekty byly zjištěny na severoseverovýchodním okraji zastavěné plochy na parcele č. 1752/1 pod příjezdovou komunikací. V těchto místech byl terén snížen pouze mělce (0,6–0,8 m) pod recentní úroveň, zatímco většina plochy byla odbagrována do hloubky více než 2 m. Díky tomu se podařilo objekty zachytit a zdokumentovat. Jednalo se o trojici velmi nepravidelných objektů. Největší objekt 501 (obr. 72) měl rozměry cca 2,8 × 2,5 m a jeho hloubka se pohybovala v rozmezí 0,4–0,56 m. V jeho středu se nacházela větší mazanice částečně oddělená od výplně objektu po celém obvodu tenkou černou uhlíkatou vrstvičkou. Výplň této částečky tvořila sytě oranžová drobná mazanice v kombinaci s uhlíkatými vrstvičkami. Částečka měla nepravidelný oválný tvar o rozměrech 0,4 × 0,7 m a dosahovala hloubky 0,18 m. Mohlo se jednat o blíže neurčené pyrotechnologické zařízení sekundárně zapuštěné do výplně objektu 501. Z objektu se nepodařilo získat žádný nálezu. Druhý, menší, nepravidelně kruhový objekt 502 o průměru 0,8 m a hloubce 0,2 m se nacházel částečně na hraně plochy, která byla odbagrována. Z jeho tmavé výplně nepochází žádný nálezu. Hned vedle něj se nacházel nepravidelný a ostře neohraničený objekt 503 o rozměrech cca 2 × 0,8 m a hloubce 0,1–0,25 m. Objekt se nacházel rovněž na okraji odbagrované plochy, takže nebyl prozkoumán celý. V jeho výplni rovněž nebyly zjištěny žádné nálezu. Datace objektů, včetně určení jejich funkce zůstává otevřená. Vzhledem k absenci stabilního pravěkého osídlení v oblasti Moravského krasu mimo jeskynní lokality bych se přikláněl spíše k dataci do novověku, případně středověku.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Unspecified and undated subsurface features (Fig. 72), perhaps from the modern age, were detected during the construction of the children's hospital in Ostrov u Macochy – 'Pastoušky' field (Blansko District) in 2021.

Marek Novák

Obr. 72. Ostrov u Macochy. Vykopaný objekt 501 s ponechanou mazanice částečkou uprostřed. Foto M. Novák.

Fig. 72. Ostrov u Macochy. Excavated feature 501 filled with daub in the middle. Photo by M. Novák.

Polešovice (okr. Uherské Hradiště)

„Na Draháč“.

Mladohradištní období (RS4). Pohřebiště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum.

Lokalizace: WGS-84: 49.0272406N, 17.3590500E

V rámci budování dálnice D55, úsek 5508, v trase stavebního objektu SO 123 (sjezd z mimoúrovňové křižovatky Nedakonice a napojení na stávající komunikaci) na rozhraní katastrálních území Nedakonice a Polešovice, bylo kromě špatně datovatelných sídlištních objektů prozkoumáno také poměrně rozsáhlé pohřebiště z raného středověku, situované na jihovýchodním svahu v okolí kóty Drahy (obr. 73). Z nově objeveného pohřebiště bylo prozkoumáno přes 40 hrobů (obr. 74). Některé hroby byly uloženy velice mělce a byly v minulosti narušeny erozní činností. Totální devastaci pak pro některé z nich (např. mělce založené hroby dětí) znamenala hluboká orba. Další hroby jsou narušeny inženýrskými sítěmi. Místem pohřebiště prochází trasa plynovodu a telefonního kabelu – tato předchozí stavební činnost však nebyla řádně hlášena a existence pohřebiště tak unikala pozornosti až do roku 2021. Naopak hroby starších, dospělých jedinců dosahovaly takové hloubky, že se skelety zachovaly bez poškození. Stav kosterních pozůstatků však nebyl uspokojivý, podložní podmínky působily na kosti velice agresivně, a tato skutečnost výrazně zhoršovala možnosti preciznější preparace. Zemřelí byli pohřbeni v natažené poloze na zádech v poměrně rozměrných hrobových jámách tvaru obdélníku se zaoblenými rohy (v některých případech se podařilo identifikovat negativy organických schránek – rakví). Hroby jsou orientovány přibližně v západovýchodním směru, přičemž bylo pozorováno, že muži jsou orientováni hlavou k východu, zatímco ženy k západu. Z dosavadního stavu výzkumu je možné vysledovat, že pohřebiště tvoří řadu orientovanou přibližně ve směru V–Z a některé z hrobů tvoří semknuté skupiny. Jiné hroby jsou pak umístěny soliterně ve větší vzdálenosti od centra pohřebiště (např. dětské hroby). Celkový rozsah pohřebiště není znám, jelikož pokračuje mimo skrytou plochu.

Mezi nálezu se objevují předměty typické pro povelkomoravské období. Ženské hroby obsahují vlasové ozdoby (stříbrné

či postříbřené záušnice), zatímco mužské obsahují většinou železný nůž či jiné drobné předměty denní potřeby. Zvláštností je trojčipá parohová schránka plošně zdobená dekorem sestávajícím ze složitých propletenců z hrobu 535/809. Podobné předměty se objevují již od období existence Avarského kaganátu v 7.–8. století a známe je z pohřebišť v Karpatské kotlině, nicméně jejich výskyt trvá až do mladohradištního období, kdy se objevují v prostředí hradisek spíše v severní části střední Evropy a v Pobaltí. I zde bychom našli pravděpodobně analogie k bohaté a precizní výzdobě exempláře z našeho hrobu.

Obr. 73. Polešovice. Letecký pohled na plochu pohřebiště. Foto Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Fig. 73. Polešovice. Aerial photo of the burial ground. Photo by the Institute of Archaeological Heritage Brno.

Obr. 74. Polešovice. Detail části pohřebiště s vypreparovanými skelety. Foto Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Fig. 74. Polešovice. Detail of the burial ground with excavated skeletal remains. Photo by the Institute of Archaeological Heritage Brno.

Pohřebiště je datováno na základě nálezů mincí – denárů – do průběhu 11. století. Celkem se mince nacházely v deseti hrobech, tedy přibližně v každém čtvrtém hrobě. Určeny byly mince Břetislava I. (1019–1055), Štěpána I. Uherského (997–1038), Ondřeje I. Uherského (1046–1060) a Oty I. (1067–1087). K pohřbívání zde tedy docházelo několik desítek let a nekropole se postupně zaplňovala a rozrůstala.

Literatura

Neuveдено.

Summary

During the construction of the exit from the planned interchange at Nedakonice in the cadastral area of Polešovice (Uherské Hradiště District) in 2021, an 11th-century Late Hillfort burial ground with more than 40 graves was investigated (Fig. 73, 74).

Miroslav Popelka, Martin Paulus

Polešovice (okr. Uherské Hradiště)

„Nivy“, parc. č. 6074/24.

Kultura s keramikou pražského typu (RS1), mladohradištní období (RS4). Sídliště, vesnice/městečko. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.0165464N, 17.3550589E

Trasa dálnice D55 protнула v katastru Polešovic hustě osídlenou lokalitu „Nivy“, kde byly mimo jiné (viz Popelka et al. 2022a; 2022b; 2022c) prozkoumány v roce 2021 také objekty raně středověkého stáří. Ty jsou na lokalitě zastoupeny poměrně četně a je možné říci, že raně středověké aktivity zde počínají již v období přelomu 6. a 7. století s památkami tzv. pražského typu, ke kterému je možné přiřadit několik charakteristických zásobních jam středních rozměrů s lehce hrotitým dnem. Klasický hradištní stupeň je zde zastoupen spíše stopově, zlom nastává přibližně v 2. polovině 10. století, kdy počet takto datovaných objektů nabývá na intenzitě a osídlení lokality je možné sledovat až do 1. poloviny 13. století. Zde je možné ztotožnit prozkoumané situace se zaniklou vesnicí Záblačany (Kováčik 1998; 1999). Zajímavostí je, že při rozšíření skrývek pro konsolidační násypy v trase mostního objektu SO142 byla zachycena plocha výzkumných etap z 60. a 70. let 20. století, kdy zde byly Záblačany zkoumány pod vedením R. Snášila ze Slovákckého muzea v Uherském Hradišti.

Literatura

- Kováčik, P. 1998:** *Záblačany, zaniklá středověká ves na Uherskohradištsku a její postavení ve vývoji středověkého osídlení na Moravě I., II.* Rkp. magisterské diplomové práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav archeologie a muzeologie. Uloženo: Ústřední knihovna Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.
- Kováčik, P. 1999:** Záblačany, jejich ekonomika a služební organizace, aneb Odpovědi a otázky. *Archeologica historica* 24, 81–89.
- Popelka, M., Paulus, M., Lečbych, M. 2022a:** Polešovice (okr. Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů* 63(1), 141.
- Popelka, M., Paulus, M., Lečbych, M. 2022b:** Polešovice (okr. Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů* 63(1), 173–174.
- Popelka, M., Paulus, M., Lečbych, M., Popelková, R. 2022c:** Polešovice (okr. Uherské Hradiště). *Přehled výzkumů* 63(1), 189–190.